

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/151/149/96

OCENA UKŁADU SIŁ W KOALICJI RZĄDZĄCEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Spory na najwyższych szczeblach władzy politycznej budzą zainteresowanie blisko połowy dorosłych Polaków¹. Nasilenie się konfliktów między PSL i SLD w ostatnim okresie nasuwa pytanie, jak ich przebieg wpływa na ocenę układu sił w koalicji rządzącej - która ze stron ma, w opinii społecznej, przewagę. Postrzeganie jednej ze stron koalicji jako dominującej może mieć bowiem znaczny wpływ na to, która z nich będzie zyskiwać, a która tracić poparcie w toku zbliżającej się kampanii wyborczej.

Sondując kwestię układu sił w koalicji pytaliśmy także o to, jakie reakcje budzą w społeczeństwie konflikty między koalicyjnymi partnerami².

KTO MA WIĘCEJ WŁADZY?

Na podstawie wyników kolejnego sondażu można stwierdzić, że w społeczeństwie utrzymuje się przekonanie o przewadze SLD w koalicji rządzącej i większym wpływie tego ugrupowania na to, co się dzieje w kraju. Opinie w tej kwestii od paru miesięcy nie podlegają większym wahaniom i przebieg ostatnich konfliktów w łonie koalicji nie miał na nie wpływu.

Tabela 1

w procentach

Koalicję rządową (rząd) tworzą obecnie dwa ugrupowania - SLD i PSL. Jak Pan(i) sądzi, które z tych ugrupowań ma obecnie więcej władzy w kraju?	Terminy badań					
	II '95	IV '95	IX '95	III '96	VI '96	IX '96
SLD	31	39	41	55	53	52
PSL	14	10	7	6	6	6
Oba ugrupowania mają tyle samo władzy	32	28	26	19	19	19
Trudno powiedzieć	23	23	26	20	23	23

¹ Por. komunikat CBOS „Spory w koalicji i stosunek do konfliktów politycznych”, wrzesień '96.

² Badanie „Omnibus”, 19-25 września '96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności Polski (N=1097).

O równym udziale obu partii w sprawowaniu władzy przekonany jest niespełna co piąty respondent. Przy tym blisko jedna czwarta badanych nie ma zdania na ten temat.

Czynnikiem, który różnicuje poglądy, jest przede wszystkim poziom wykształcenia - im wyższy, tym częstsze przekonanie o większej władzy SLD i zarazem rzadsze opinie o równej władzy obu partii. Należy jednak pamiętać, że im niższe wykształcenie, tym częstszy brak zdania w tej sprawie, co rzutuje na rozkłady opinii. Przekonanie o większej władzy SLD wiąże się również z wyższymi dochodami i lepszymi warunkami materialnymi. Na wsi mniej osób niż przeciętnie wskazuje na większą władzę SLD, ale nie oznacza to częstszego wskazywania na PSL - więcej osób nie ma wyrobionej opinii w tej kwestii, natomiast silniejszą pozycję przypisuje się SLD najczęściej w największych miastach (pow. 500 tys.).

Spośród grup społeczno-zawodowych najwięcej osób przekonanych o większej władzy SLD jest wśród kadry kierowniczej i inteligencji, pracowników umysłowych, fizyczno-umysłowych, przedsiębiorców, uczniów i studentów. Najmniej - wśród robotników niewykwalifikowanych, rencistów i bezrobotnych. Na większą władzę PSL częściej niż inni wskazują robotnicy niewykwalifikowani, bezrobotni oraz gospodynie domowe - co może wynikać z tego, że połowa należących do tych grup to mieszkańcy wsi. Bezrobotni i renciści wyróżniają się częstszą opinią o równej władzy obu partii (por. tabele aneksowe).

Prawicowe poglądy polityczne wyraźnie się wiążą z opinią o większej władzy SLD, lewicowe zaś - z przekonaniem o równej władzy obu partii. Przeciwnicy polityczni przypisują więc SLD posiadanie większej władzy w układzie koalicyjnym, większy wpływ na sprawy kraju. Wydaje się, że w tym przypadku opinie te wynikają z niechętnego stosunku do sprawowania władzy przez tę partię oraz negatywnej oceny skutków tej władzy - częściej bowiem towarzyszą temu opinie, że koalicja ma na swym koncie więcej zaniedbań (38%) niż wśród przekonanych o większej władzy PSL lub równej władzy obu partii (po 25%).

Wśród badanych, którzy mieli określone zdanie na temat zróżnicowania władzy wewnątrz koalicji i wskazywali na któreś z ugrupowań bądź też uważali, że oba mają równą władzę, niemal połowa zgadza się z opinią, iż obecny układ sił w koalicji nie sprzyja dobremu rządzeniu. Tylko nieco ponad jedna piąta uważa obecną sytuację za pożądaną.

Tabela 2

w procentach

Czy taka sytuacja raczej sprzyja dobremu rządzeniu krajem czy też nie?	Wskazania respondentów (N=844)
Raczej sprzyja dobremu rządzeniu	22
Jest bez znaczenia	16
Raczej nie sprzyja dobremu rządzeniu	49
Trudno powiedzieć	12

Osoby oceniające, że SLD ma więcej władzy w kraju niż PSL, w większości uważają, że taka sytuacja nie sprzyja dobremu rządzeniu, co jest zapewne wynikiem niechęci do tego ugrupowania i jego rządów. W przypadku wskazywania na PSL jako partię silniejszą bądź twierdzenia, że oba ugrupowania mają tyle samo władzy, opinie respondentów były podzielone: niemal jedna trzecia uważała, że obecny układ sił sprzyja dobremu rządzeniu krajem i tak samo liczna grupa była przeciwnego zdania.

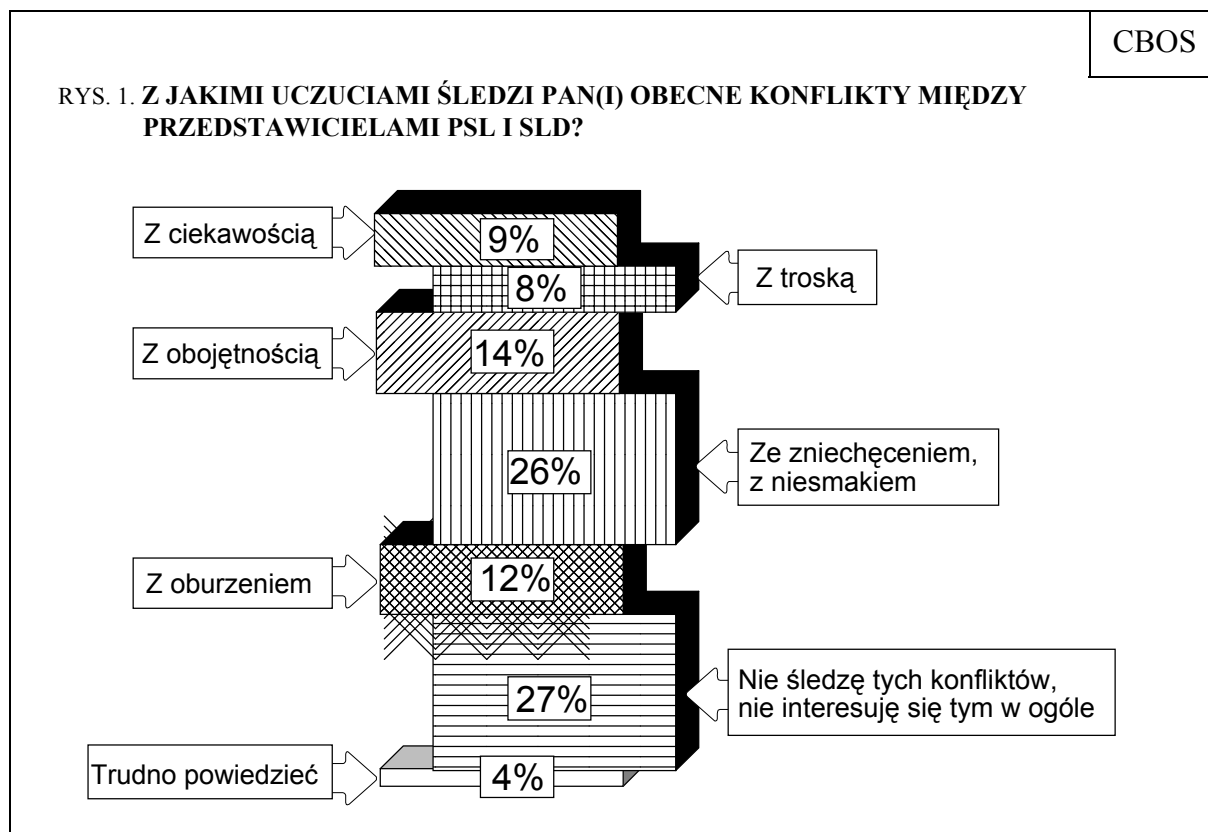
Tabela 3

w procentach

Czy taka sytuacja raczej sprzyja dobremu rządzeniu krajem czy też nie?	Które z ugrupowań ma obecnie więcej władzy w kraju? (N=844)		
	SLD	PSL	Oba mają tyle samo
Raczej sprzyja	19	31	30
Jest bez znaczenia	13	23	22
Raczej nie sprzyja	58	32	32
Trudno powiedzieć	10	14	17

REAKCJE NA SPORY

Konflikt między koalicjantami budził niechęć jednej czwartej ankietowanych. Zbliżona liczebnie grupa badanych nie śledziła jego przebiegu i nie interesowała się nim. Co ósmy respondent wyrażał z jego powodu oburzenie, które wiązało się z dużo częstszym niż przeciętnie (46% wobec 31% przeciętnie) wskazywaniem na zaniedbania i brak sukcesów rządów koalicji.

Zainteresowanie bądź troskę konfliktem między PSL i SLD deklarowały stosunkowo niewielkie odsetki respondentów. Częstsze były więc postawy zniechęcenia wobec tego, co rozgrywało się na „górze”, ale w sumie sam fakt sporów wewnątrz koalicji rządzącej spotykał się ze zróżnicowaną i względnie słabą reakcją społeczeństwa.

Dodajmy, że z niechęcią ponad dwukrotnie częściej śledzili te konflikty respondenci, którzy uważali iż więcej władzy ma SLD (36%), niż ci, którzy większą władzę przypisywali PSL (16%).

Niechęć deklarowały równie często osoby o prawicowych jak i lewicowych poglądach politycznych. Uczucie to rosło wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia respondentów. Oburzenie natomiast było tym częstsze, im bardziej prawicowa była orientacja polityczna badanych.

Ponad połowa badanych (52%) uważa, że spośród partii tworzących koalicję rządzącą SLD ma więcej władzy w kraju i jest ugrupowaniem silniejszym. Opinie w tej kwestii nie zmieniają się od paru miesięcy.

Spośród osób o wyrobionym zdaniu na temat układu sił w koalicji połowa uważa, że obecna sytuacja nie sprzyja dobremu rządzeniu krajem, a niewiele więcej niż jedna piąta (22%) uznała ją za pożądaną. Krytyczne opinie o skutkach układu sił w koalicji prawie dwukrotnie częściej wiążą się z przypisywaniem większej władzy SLD, co współwystępuje najczęściej z prawicowymi poglądami politycznymi i negatywną oceną rządów koalicji.

Stosunkowo niewielu respondentów śledzi przebieg konfliktów między PSL i SLD z ciekawością czy troską. Najczęściej spotykają się one z niechęcią (26%) czy oburzeniem (12%) lub brakiem zainteresowania (27%) i obojętnością (14%).

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Koalicję rządową (rząd) tworzą obecnie dwa ugrupowania - SLD i PSL.
Jak Pan(i) sądzi, które z tych ugrupowań ma obecnie więcej władzy w kraju?

(%)

	SLD	PSL	Oba tyle samo	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	52	6	19	23	1095
Płeć					
Mężczyźni	59	7	19	15	517
Kobiety	45	6	19	30	578
Wiek					
do 24 lat	42	12	21	25	148
25-34	56	5	12	27	197
35-44	56	7	20	17	242
45-54	60	3	21	16	183
55-64	53	5	21	21	150
65 lat i więcej	39	4	23	34	175
Miejsce zamieszkania					
Wieś	45	7	18	29	400
Miasto do 20 tys.	53	5	23	18	131
od 21 do 100 tys.	55	6	20	19	237
101-500 tys.	53	5	22	20	194
501 tys. i więcej mieszk.	62	5	14	19	133
Region					
Północny	52	7	16	25	122
Zachodni	52	8	16	24	145
Środkowozachodni	52	6	19	23	156
Środkowy	52	6	16	26	201
Wschodni	49	4	20	27	110
Południowo-wschodni	54	7	20	20	178
Południowo-zachodni	49	5	27	18	184
Wykształcenie					
Podstawowe	36	7	25	32	370
Zasadnicze zawodowe	49	6	21	24	293
Średnie	63	6	15	16	358
Wyższe	83	4	8	5	74
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	77	5	12	6	67
Prac. umysł. niż. szczebla	61	6	15	18	115
Pracownicy fiz.- umysł.	68	1	17	13	73
Robotnicy wykwalifikowani	49	5	21	25	117
Robotnicy niewykwalifik.	34	10	17	39	44
Rolnicy	47	4	16	33	78
Prywatni przedsiębiorcy	62	3	21	14	38
Bierni zawodowo					
Renciści	43	4	28	25	155
Emeryci	50	6	20	24	202
Uczniowie i studenci	57	5	16	22	63
Bezrobotni	30	18	27	25	77
Gospodynie domowe i inni	50	10	13	27	67
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	64	5	14	17	132
Sektor państwowy	66	2	14	17	123
Sektor prywatny	49	6	22	23	213
Spółdzielczość	62	11	12	15	22
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	42	7	22	29	208
151 - 225	46	7	17	30	139
226 - 325	54	7	15	24	242
326 - 425	54	7	23	16	176
Powyżej 426 zł	63	3	18	16	242
Ocena własnych war. mater.					
Złe	48	7	23	22	408
Średnie	52	6	17	24	454
Dobre	56	4	18	22	233
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	53	5	13	30	59
Raz w tygodniu	52	6	20	22	642
Kilka razy w roku	52	6	18	24	286
W ogóle nie uczestniczy	49	7	23	21	102
Poglądy polityczne					
Lewica	56	5	28	11	212
Centrum	55	10	19	16	320
Prawica	69	5	14	12	282
Trudno powiedzieć	26	4	19	50	281

Tabela 2. Z jakimi uczuciami śledzi Pan(i) obecne konflikty między przedstawicielami PSL i SLD?

(%)

	Z ciekawością	Z troską	Z obojętnością	Z niechęcią	Z oburzeniem	Nie interesuje się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	8	14	26	12	27	3	1097
Płeć								
Mężczyźni	11	7	18	30	12	19	2	519
Kobiety	7	9	11	23	12	33	4	578
Wiek								
do 24 lat	7	2	13	26	5	44	3	149
25-34	7	7	20	27	8	29	2	197
35-44	13	6	15	28	11	25	3	243
45-54	11	13	12	30	15	17	2	183
55-64	6	12	17	26	20	17	3	150
65 lat i więcej	10	11	9	20	14	31	6	175
Miejsce zamieszkania								
Wieś	11	9	11	21	14	30	4	400
Miasto do 20 tys.	5	6	17	32	12	25	3	131
od 21 do 100 tys.	9	6	18	32	13	20	2	238
101-500 tys.	7	13	14	30	11	24	2	195
501 tys. i więcej mieszk.	12	6	15	24	8	34	2	133
Region								
Północny	5	8	9	30	14	30	3	123
Zachodni	6	7	11	35	13	24	3	145
Środkowo-zachodni	11	11	14	27	10	26	2	156
Środkowy	12	11	17	19	8	29	5	201
Wschodni	10	5	16	22	9	32	5	110
Południowo-wschodni	9	8	18	27	16	23	1	178
Południowo-zachodni	9	7	13	28	14	26	4	184
Wykształcenie								
Podstawowe	10	8	13	19	15	32	4	370
Zasadnicze zawodowe	9	4	19	21	11	32	3	293
Średnie	8	11	13	35	10	21	3	360
Wyższe	9	14	12	43	10	9	3	74
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	8	9	9	48	10	17	0	67
Prac. umysł. niż. szczebla	10	12	8	42	7	19	3	115
Pracownicy fiz.- umysł.	7	3	19	24	12	27	7	73
Robotnicy wykwalifikowani	14	5	24	27	6	22	3	117
Robotnicy niewykwalifik.	14	6	10	24	14	27	4	44
Rolnicy	6	11	15	17	17	30	3	78
Prywatni przedsiębiorcy	12	3	16	35	4	27	4	38
Bierni zawodowo								
Renciści	13	12	14	18	16	23	4	156
Emeryci	6	12	12	23	19	26	3	202
Uczniowie i studenci	3	0	12	31	6	47	1	64
Bezrobotni	8	6	19	18	10	38	2	77
Gospodynie domowe i inni	8	7	17	22	11	34	2	67
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	8	8	12	36	12	21	3	132
Sektor państwowy	12	4	18	40	9	14	2	123
Sektor prywatny	10	6	15	28	9	27	4	214
Spółdzielczość	13	17	14	23	12	22	0	22
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 150 zł	5	6	16	21	13	34	5	208
151 - 225	10	6	12	16	19	33	4	139
226 - 325	15	8	15	23	11	26	2	242
326 - 425	8	7	20	28	14	21	3	176
Powyżej 426 zł	5	13	11	40	9	20	3	243
Ocena własnych war. mater.								
Złe	9	6	13	23	16	29	4	408
Średnie	10	10	16	27	10	24	3	456
Dobre	8	9	14	31	8	28	1	233
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	12	9	9	26	14	27	3	59
Raz w tygodniu	10	7	15	25	12	26	3	643
Kilka razy w roku	8	10	13	27	11	28	3	286
W ogóle nie uczestniczy	5	7	15	31	12	28	3	103
Poglądy polityczne								
Lewica	7	18	12	35	9	17	3	213
Centrum	12	6	15	35	13	26	3	320
Prawica	11	7	15	32	17	16	3	282
Trudno powiedzieć	6	4	15	16	9	46	5	282